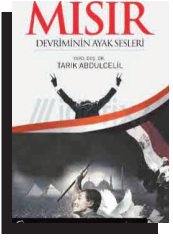

Mısır devrimini içeriden okumak

KADİR ÜSTÜN

Mısır Devriminin
Ayak Sesleri
Tarık Abdülcelil
Yarm Yayınları
2012
298 sayfa

Mısır Devrimi'nin Ayak Sesleri, Tarık Abdülcelil'in 2008 ortalarından Mısır Devrimi'nin başarıya ulaştığı Şubat 2011'e kadarki dönemde kaleme aldığı yorumların derlenmesinden oluşuyor.

Kitap, Ortadoğu siyaseti ve jeopolitiği açısından Soğuk Savaş'ın bitmesinden beri yaşanan en köklü ve yapısal değişim dalgasının anlaşılması noktasında ciddi bir boşluğu dolduruyor. Abdülcelil Arap Baharı'yla başlayan devrim dalgasının siyasi, ekonomik, toplumsal ve stratejik arka planını Mısır özelinde tartışarak Arap devrimlerini daha iyi anlamamıza katkı sağlıyor.

Arap Baharı olarak adlandırılan ve Ortadoğu'da bölgesel bir devrim dalgası yaratan süreç birçok gözlemci tarafından öngörülememi. Siyaset bilimciler 'otoriter rejimlerin dayanıklılığı' üzerine tezler üretirken çoğu analist de ABD'nin bölgede baskıcı rejimleri İslamcı hareketlere tercih etmesini bölgenin kaderi addediyordu. Mübarek de dahil birçok Arap lider Batı'yla yaptıkları pazarlıkta İslamcı hareketleri öcü olarak göstererek içeride halkların haklı taleplerini bastırma konusunda adeta ehliyet almışlardı. Aslında Arap ülkelerindeki baskıcı rejimlerin 2011 ve sonrasında görüldüğü üzere yıkılması bu ülkelerdeki yerel aktörler için bile sürpriz sayılırdı.

Öncü rolü oynamaya aday

Mısır Tunus'taki kıvılcımı adeta bölgesel bir ateşe çeviren kilit ülke oldu. Mısır'da modern 'Firavun'un düşüşü tüm Arap halkları açısından artık kurulu düzenin devam ettirilemez olduğunu gösteriyordu. Mısır Devrimi sadece Mısır'ı değil Ortadoğu siyasetini de yeniden şekillendirdi. Önümüzdeki dönemde de Mısır halkına hesap veren meşru yönetimler döneminin Ortadoğu'da ihdasında öncü rolü oynamaya aday. Mısır siyasetinin ve devrimin doğru anlaşılması, bölgesel güç olma yönünde

hızla ilerleyen Türkiye açısından son derece hayati bir önemi haiz. Abdülcelil'in kitabı Ortadoğu konusunda telif eserlerin pek de yaygın olmadığı bir piyasaya sunulması açısından da önemli.

Kitap altı bölümden oluşuyor ve ana başlıklar itibarıyla doyurucu bir çeşitlilik arz ediyor. Türkiye'de genelde Mısır'ın Filistin meselesine etkisi ve İhvan hareketi nispeten daha iyi bilinen konular arasındayken Mısır'ın iç siyasi yapısı ve Afrika jeopolitiği açısından önemi pek ilgi çekmeyen konular olarak göze çarpar. Kitabın bu konularda geniş analizler içermesi, Mısır'ın daha bütüncül bir şekilde anlaşılmasına katkı sağlıyor.

Sosyal medyanın etkisi

Yazarın iç siyaset analizleri, Mısır halkının Mübarek sonrasında kimin devlet başkanı olacağı meselesi üzerinden – ki Mübarek bir şekilde kendi oğlu Cemal'i seçtirmek istiyordu – aslında yeni ve daha meşru bir düzenin kurulması gerektiği tartışmasını epeydir yaptığını gösteriyor. Liberaller, İhvan, gençler ve diğer grupların özellikle internet ve sosyal medyanın da kullanımıyla değişim hedefleyen bir hareketlilik içinde oldukları göze çarpar.

Abdülcelil 'içeriden' bir perspektif sunuyor. Dolayısıyla Mısır siyasetinin bazen klişeleşmiş ana referans noktalarından (örneğin 1973'ün bir başarı olarak lanse edilmesi) izler bulmak mümkün. Örneğin Mübarek yönetimi İsrail'le bir 'soğuk barış' dengesi tutturmuşsa da içeride her fırsatta İsrail'i mahkum ederek meşruiyet kazanmaya çalışmıştır. Suriye İsrail'le barış imzalamasa da benzer bir taktiğe başvurmuştur. Yazar, Mayıs 2008 tarihli analizinde Suriye'nin İsrail'le barışa yanaşması gerektiğini savunurken Esad rejiminin aslında İsrail'le bir 'danışıklı döğüş' yürüttüğünün pek farkında görünmüyor. İsrail'in bugün Esad rejiminin devamından 'tanıdığın şeytan tanımadığından iyidir' mantığıyla rahatsız olmayışı, Suriye rejiminin savaş halinde olduğunu iddia ettiği İsrail'e Golan'la ilgili geçmişte ciddi bir problem çıkarmamasından kaynaklanır.

Mısır sadece Ortadoğu değil

Öte yandan, Abdülcelil'in İsrail'in Gazze'ye yaptığı 'Dökme Kurşun' hareketi sonrasında oluşturduğu ablukayla ilgili Hamas'a ikircikli yaklaşımı ve ablukayı uygulaması konularında Mısır yönetimi-

ni eleştirdiğini görüyoruz. Yazar, bu şekilde Mısır'ın Filistin meselesinde liderlik iddiasına nasıl halel getirdiğini gözler önüne seriyor.

Kitap Mısır'a hayat veren Nil nehrinin Afrika siyasetinde ne kadar merkezi bir rol oynadığını gösterirken okuyucuya Mısır'ın yalnızca bir Ortadoğu ülkesi olmadığını hatırlatıyor. Mısır'ın Sudan ve diğer Afrika ülkeleriyle ilişkileri ve su siyasetinin doğru anlaşılması, son yıllarda Afrika açılımıyla kendine bu kıtada bir yer edinmeye çalışan Türkiye açısından da önemli.

Abdülcelil'in çalışması, Mısır devriminin başarıya ulaşmasının hemen sonrasında çokça tartışılan 'Türkiye' veya 'AK Parti' modelinin Mısır için çok da yeni bir tartışma olmadığını gösteriyor. 2008'den beri İslamcı grupların siyasetle ilişkilerini belirlerken AK Parti ve Türkiye tecrübelerini dikkate alıp tartıştıklarını görüyoruz. Bu modelin Arap dünyasında bir karşılığının olmadığını savunan analistlerin gözden kaçırdıkları nokta, Türkiye tecrübesinin yönetimlerin meşruiyetlerini seçme zümrelere değil halkın geniş kitlelerine dayandırmak zorunda olduklarını ispatlamış olmasıdır.

Mısır Devrimi'ne 'içten bir bakış' olarak değerlendireceğimiz Mısır Devrimi'nin Ayak Sesleri adlı eser Tarık Abdülcelil tarafından kaleme alındı. Yazarın kitapta yaptığı analizlere baktığımızda Mısır'da yeni ve daha meşru bir düzenin kurulması gerektiği tartışmasının aslında çok öncelerden beri yapıldığını anlıyoruz.